

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Statsrets- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

J.nr. 40A-VL-55-15
Den 11/11-2015

Justitsministeriet har ved brev af 6. november 2015 (Sagsnr.: 2015-750-0245) anmodet om en udtalelse om et udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Dette svar sendes efter anmodning til jm@jm.dk med kopi til klu@jm.dk.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, which appears to read "Bjarne Christensen".

Bjarne Christensen

Østre Landsret
Præsidenten

Den **11 NOV. 2015**
J.nr. 40A-ØL-59-15
Init: cr

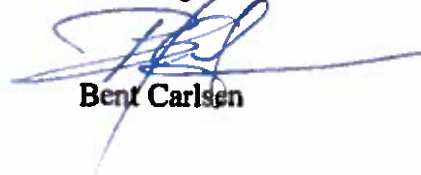
Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til jm@jm.dk og klu@jm.dk

Justitsministeriet har ved brev af 6. november 2015 (Sagsnr. 2015-750-0245) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Bucht Forsbo

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2015.57

Den 4. december 2015

Ved en mail af 6. november 2015 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lovforslag til ændring af retsplejeloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at høringen ikke giver byretterne anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til j.nr. 2015-750-0245.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Fra: Astrid Mavrogenis (957amv)
Sendt: 25. november 2015 11:25
Til: Justitsministeriet; Thomas Klyver
Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven

Civilstyrelsen har ingen bemærkninger i anledning af høring af 6. november 2015.

Med venlig hilsen
Astrid Mavrogenis
Kontorchef

Adelgade 13
1304 København K
Tlf. +45 72 66 13 20

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt til: jm@jm.dk og klu@jm.dk

23. november 2015

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2015-111-0097
Sagsbehandler
Morten Tønning
Direkte 3319 3236

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet) – Justitsministeriets j.nr. 2015-750-0245

Ved e-mail af 6. november 2015 har Justitsministeriet sendt ovenstående udkast i høring og anmodet om at modtage Datatilsynets eventuelle bemærkninger hertil.

Udkastet giver ikke umiddelbart Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Morten Tønning

dommerfuldmægtigforeningen

Justitsministeriet

Odense, den 4. december 2015

Vedr. Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet), Deres sagsnr. 2015-750-0245

Ministeriet har ved e-mail af 6. november 2015 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til forslaget.

Foreningen skal i den anledning meddele, at der ikke er bemærkninger til udkastet.

Dette høringsvar sendes alene elektronisk til: im@im.dk med kopi til klu@im.dk.

På foreningens vegne,

Teresa Lund Tøgern
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

Fra: Lund, Klaus Meinby [KLU@ankl.dk]
Sendt: 30. november 2015 15:08
Til: Justitsministeriet
Cc: Katarina Hvid Lundh
Emne: Sagsnr. 2015-750-0245 - Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven

Til Justitsministeriet.

Med henvisning til høringsbrev af 6. november 2015 kan jeg oplyse, at Foreningen af Offentlige Anklagere ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Klaus Meinby Lund
Bestyrelsesmedlem og kasserer

Foreningen af Offentlige Anklagere
c/o Statsadvokaten i Viborg
Rødevej 1
8800 Viborg
Telefon: 72 68 94 33
E-mail: klu@ankl.dk

Date: - 4 DEC. 2015
J nr: 15/230392-002
Sagsbehandler: 957mkt

Ved e-mail af 6. november 2015 har Justitsministeriet anmodet Flygtningenævnet om en udtalelse om udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet) med frist den 4. december 2015.

Flygtningenævnet kan i den anledning oplyse, at spørgsmålet om, hvorvidt og i hvilket omfang der skal ydes økonomisk hjælp (såkaldt retshjælp) til personer, der klager over Danmark til internationale klageorganer, beror på politiske overvejelser og henhører under Folketinget. Nævnet har herudover ikke bemærkninger til lovforslaget.

Der henvises til Justitsministeriets journalnummer 2015-750-0245.

P. N. V.

Bloch Andersen

KØBENHAVNS
RETSHJÆLP

JUSTITSMINISTERIET
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.
1 DEC. 2015

J.nr. 64209

25.11.2015.

Deres journalnummer 2015- 750-0245 Høring vedrørende lovforslag om ændring af retshjælpsloven m.v.

Københavns Retshjælp har modtaget Justitsministeriets brev af 6. november 2015 med anmodning om en udtalelse om ovennævnte lovforslag.

I den anledning skal Retshjælpen udtale, at lovforslaget ikke giver Retshjælpen anledning til bemærkninger.

Venlig hilsen

Københavns Retshjælp

Henrik Bitsen

Kontorchef

Københavns Retshjælp
Stormgade 20, 1. sal
1555 København V

Telefon 33 11 06 78
Telefax 33 11 53 60

Internet www.retshjaelpen.dk
Girokonto 6 47 08 90

Åbningstider:
Mandag-torsdag
kl. 18.30-21.00

Fredag
kl. 18.30-20.00

Rådgivning begynder kl. 19.00

Personlig eller telefonisk henvendelse vedrørende denne sag kan kun ske på onsdage.

Fra: Susanne Fischer [suf@ast.dk]
Sendt: 23. november 2015 16:02
Til: Justitsministeriet; Katarina Hvid Lundh
Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven!

Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet)

Vi har modtaget materiale i anledning af ovennævnte høring den 6. november 2015.

Ligebehandlingsnævnet har ingen bemærkninger til forslaget.

Venlig hilsen

Susanne Fischer

Susanne Fischer
Chefkonsulent
Sekretariatet for Ligebehandlingsnævnet

Dir. tlf.: 61 89 73 81
Mail: suf@ast.dk

The Board of Equal Treatment
Ankestyrelsen
Teglholmsgade 3
2450 København SV
www.ast.dk
Mail: ast@ast.dk, Tlf.: 33 41 12 00
Åbningstid: 9.00-15.00 alle hverdage

*Fortrolige og personfølsomme oplysninger
skal sendes til sikkermail@ast.dk*

RIGSADVOKATEN

jm@jm.dk
kopi til: klu@jm.dk

DATO 3. december 2015

JOURNAL NR.

RA-2015-510-0051

SEDES ANFORT VED SVARSKRIVELSER

SAGSBEHANDLER: KPE

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

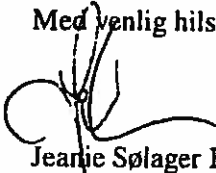
TELEFON 72 68 90 00
FAX 72 68 90 04

Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet)

Ved e-mail af 6. november 2015 (sagsnr. 2015-750-0245) har Justitsministeriet anmodet om Rigsadvokatens udtalelse om et udkast til forslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

I den anledning skal jeg meddele, at lovudkastet ikke giver mig anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jeanie Sølager Bigler

Fra: Martina Henze [mahe@aeldreforum.dk]
Sendt: 12. november 2015 09:50
Til: Justitsministeriet
Cc: Katarina Hvid Lundh
Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven
Vedhæftede filer: fesdPacket.xml

Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet)

Tak for det tilsendte udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet), fremsendt den 6. november 2015. ÆldreForum afgiver som udgangspunkt ikke høringssvar og betragter derfor det tilsendte materiale som orientering.

Rådet modtager fortsat meget gerne udkast til bekendtgørelser, lovforslag og vejledninger m.m., der vedrører ældre, da disse informationer er et vigtigt element i den sum af viden og erfaringer, som rådet baserer sit arbejde på.

Med venlig hilsen

Martina Henze
Fuldmægtig

ÆldreForums Sekretariat

OBS: Ny adresse og telefon

Besøgsadresse: Islands Brygge 67, 2300 København S

Mobll: +45 93 59 01 73
E-mail: mahe@aeldreforum.dk

ÆldreForum
Edisonsvej 18, 1 sal
5000 Odense C
Telefon: +45 72 42 39 90
Fax: +45 72 42 39 91
www.aeldreforum.dk

Justitsministeriet
Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Store Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. +45 70 10 33 22
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR-nr. 21659509
EAN-nr. 5798000161184

Sendt pr. e-mail til im@im.dk og klu@im.dk

J.nr.: 2015-4101-0066-5
Sagsbehandler: Johanne Kiørboe
Mail: jok@domstolsstyrelsen.dk
7. december 2015

Høringssvar - Domstolsstyrelsen - Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven

Ved e-mail af 6. november 2015 har Justitsministeriet bedt Domstolsstyrelsen om en udtalelse i forbindelse med høring over forslag til lov om ændring af retshjælpsloven.

Domstolsstyrelsen har tidligere drøftet de økonomiske konsekvenser vedrørende lovforslaget med Justitsministeriet. Der blev herved taget udgangspunkt i, at der ville komme ca. 110 nye ansøgninger om retshjælp til Civilstyrelsen pr. år.

Den aktuelle flygtningesituation bevirker dog, at Domstolsstyrelsen sammen med Procesbevillingsnævnet vurderer, at der vil komme flere nye ansøgninger om retshjælp. Som følge heraf er der i stedet taget udgangspunkt i, at der vil komme ca. 200 nye ansøgninger om retshjælp.

På denne baggrund estimerer styrelsen, at Procesbevillingsnævnet vil skulle behandle yderligere 40-50 klagesager pr. år om retshjælp. Det er ved denne vurdering lagt til grund, at der vil blive meddelt afslag på retshjælp i 2/3 af sagerne, svarende til ca. 130-135 af de nye sager. Dermed kan potentielt ca. 130-135 nye sager indbringes for Procesbevillingsnævnet. Heraf forventes 30-40 % reelt indbragt for nævnet, svarende til 40-50 nye klagesager pr. år om retshjælp.

Sammenfattende skønner Domstolsstyrelsen, at en gennemførelse af lovforslaget vil være forbundet med årlige merudgifter (inkl. administrativ overhead) ved Procesbevillingsnævnet på ca. 240-300.000 kr. pr. år. Det skal dog samtidig understreges, at skønnet er forbundet med en vis usikkerhed, navnlig under hensyntagen til udviklingen i førnævnte aktuelle flygtningesituation.

Styrelsen har i øvrigt ikke bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Nicoline Nyholm Miller

J. nr. 2015-19-0032
Sagsbeh.: Peter Juul Agergaard
Den

Justitsministeriet
Statsrets- og Menneskerettighedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
jm@jm.dk

Deres j.nr. 2015-750-0245

Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

Justitsministeriet har ved brev af 6. november 2015 sendt ovennævnte udkast til lovforslag til høring hos Procesbevillingsnævnet. I den anledning skal Procesbevillingsnævnet udtale følgende:

Procesbevillingsnævnet har som bekendt på nuværende tidspunkt bl.a. kompetence til at træffe afgørelse vedrørende klager over Justitsministeriets afslag på fri proces i henhold til retsplejelovens §§ 328 og 329.

Procesbevillingsnævnet har noteret sig, at der ved lovforslaget som noget nyt indføres en klageadgang til Procesbevillingsnævnet, når Justitsministeriet meddeler afslag på retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven. Procesbevillingsnævnet har videre noteret sig, at der i lovens § 2, stk. 1, lægges op til, at kriteriet for at meddele retshjælp er, at der skal være rimelig grund til at føre klagesagen. Dette følger principperne i retsplejelovens § 328, om at der for at meddele fri proces i den borgerlige retspleje skal være rimelig grund til at føre proces.

I lovforslagets § 3 lægges der op til, at der kan meddeles fri proces til juridiske personer, hvis særlige grunde taler derfor, og der er rimelig grund til at føre klagesagen. Disse kriterier følger endvidere de principper, der på nuværende tidspunkt efter forarbejderne til retsplejelovens § 329 gælder for meddelelse af fri proces til juridiske personer i sager, der behandles i den borgerlige retsplejes former.

Procesbevillingsnævnet kan tiltræde det hensigtsmæssige i, at principperne for meddelelse af retshjælp følger principperne for meddelelse af fri proces til borgerlige sager.

Procesbevillingsnævnet har dog noteret sig, at der med det nye forslag ikke længere er hjemmel til at meddele retshjælp til fysiske personer, hvis der foreligger særlige grunde, således som det ellers følger af den nuværende § 3 i retshjælpsloven og af den eksisterende bestemmelse i retsplejelovens § 329 om fri proces til sager i den borgerlige retspleje.

Procesbevillingsnævnet vurderer, at der i henhold til de tal, der er anført i bemærkningerne, potentielt årligt kan blive tale om op til ekstra 50 klagesager til Procesbevillingsnævnet på baggrund af den planlagte klageadgang. Procesbevillingsnævnet skal i den forbindelse bemærke, at skønnet vedrørende det fremtidige antal klager synes behæftet med en del usikkerhed især grundet den nuværende flygtningesituation, der potentielt vil kunne betyde et væsentligt forøget antal ansøgninger om retshjælp.

Typen af sager ses at lægge op til, at der skal foretages en vurdering af den enkelte sag i lyset af afgørelser fra særligt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Det er umiddelbart Procesbevillingsnævnets vurdering, at disse sager i forhold til nævnets almindelige sager i afdelingen kan forventes at blive lidt "tungere" at sagsbehandle både for sekretariatets personale og nævnets medlemmer.

Forslaget vil således betyde, at der skal tilføres yderligere ressourcer til Procesbevillingsnævnet. Med udgangspunkt i et beregnet gennemsnitligt omkostningsbeløb pr. behandlet sag i Procesbevillingsnævnet, vil der være tale om et beløb på cirka 300.000 kr.

Hvis der er spørgsmål, er man velkommen til at kontakte undertegnede.

På nævnets vegne

Hanne Kjærulff
Sekretariatschef

Børnerådet

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

4. dec. 2015
j.nr. 3.0.16/sgH

Børnerådets kommentarer til forslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp mv.)

Danmark yder økonomisk hjælp - retshjælp - til personer, der klager over Danmark til internationale klageorganer. Det fremgår af forslaget bemærkninger, at en ændring i FN-klagekomiteernes praksis i samspil med reglerne for den danske ordning for retshjælp bl.a. har betydet, at en række klager har fået retshjælp i sager, der ikke var rimelig grund til at føre. Nogle sager er således senere endt med at blive afvist af komiteerne på baggrund af basale processuelle forhold, der burde være afdækket, inden retshjælpen blev bevilget. Justitsministeriet foreslår derfor, at reglerne suppleres med et kriterium om, at klager har en rimelig grund til at føre sagen, og at dette spørgsmål vurderes af Civilstyrelsen med klageadgang til Procesbevillingsnævnet, inden der kan udbetales retshjælp.

Børnerådet tilslutter sig på baggrund af bemærkningerne til forslaget det synspunkt, at retshjælpsmidlerne skal anvendes hensigtsmæssigt.

Børnerådet bemærker, at Danmark netop er tiltrådt den nye tillægsprotokol om en klageadgang til Børnekonventionen. Med tilslutningen får børn og unge i Danmark adgang til at klage til FNs Børnekomite over Danmark, hvis deres rettigheder efter Børnekonventionen er krænket. Børnekomiteens foreløbigt sparsomme praksis mht til vurdering af klagebetingelserne kan endnu ikke beskrives nærmere end sige give anledning til kritik som den ovenfor nævnte.

Børnerådet henleder opmærksomheden på børns overordentligt skrøbelige position i en evt. klagesag efter tillægsprotokollen. Denne position er der taget hensyn til i komiteens egne procedureregler for gennemførelsen af klagesager¹. Komiteen anbefaler en særlig "child friendly procedure", der bl.a. omfatter hensynet til Børnekonventionens hovedprincip om barnets bedste i disse sager. I proceduren er det endvidere et hovedhensyn, at alle sager for komiteen skal gennemføres efter et princip om hurtig sagsbehandling, ligesom

¹ Rules of procedure under the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure, se http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC/C/62/3&Lang=en

Børnerådet

medlemsstaterne udtrykkeligt opfordres til at undgå unødvendige forsinkelser af sagen², for at barnet eller den unge ikke skal belastes yderligere.

Skal sagens berettigelse mht retshjælp i Danmark som det foreslås nu først vurderes i Civilstyrelsen, må dette efter Børnerådets opfattelse ikke føre til nogen yderligere forsinkelse af sagen, der i forvejen med stor sikkerhed allerede har strakt sig over lang periode. Børnerådet anbefaler, at dette klart kommer til at fremgå af de retningslinjer, som Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet skal arbejde efter, og at der afsættes de fornødne ressourcer hertil.

Børnerådet vil følge udviklingen og praksis, særligt med hensyn til klager til Procesbevillingsnævnet over styrelsens afgørelser mhp at vurdere, om de foreslåede ændringer får u hensigtsmæssige konsekvenser for børn og unge i de sager, hvor børn klager. En målestok vil her bl.a. være, om klagerne efterfølgende alligevel bliver realitetsbehandlet ved de internationale organer, selv om Civilstyrelsen forinden har vurderet, at de ikke var berettigede til retshjælp.

Børnerådet kan med disse kommentarer tilslutte sig forslaget.

Med venlig hilsen

Per Larsen
Formand for Børnerådet

Annette Juul Lund
Sekretariatschef

² ibid.: 1. General Principles, Principle of expeditiousness, Rule 2.

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 3269 8905
MOBIL 3269 8905
MAF@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 15/00154-2

**HØRINGSSVAR VEDR. LOVFORSLAG OM ÆNDRING AF
RETSHJÆLPSLOVEN (ÆNDRING AF BETINGELSERNE
FOR RETSHJÆLP OG INDFØRELSE AF KLAGEADGANG
TIL PROCESBEVILLINGSNÆVNET)**

27. NOVEMBER 2015

Justitsministeriet har ved e-mail af 11. november 2015 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

Instituttet har følgende bemærkninger:

1. INDLEDNING

Lovforslaget indfører nye betingelser for at få retshjælp til at indgive og føre klagesager mod Danmark ved internationale menneskeretlige klageorganer. I dag ydes der retshjælp, hvis et internationalt klageorgan har modtaget en klage mod Danmark, og klageorganet har anmodet den danske regering om retlige bemærkninger. Med lovforslaget tilføjes der et krav om, at klageren skal have en "rimelig grund" til at føre klagesagen. Desuden indføres der med lovforslaget mulighed for at påklage et afslag på retshjælp fra Civilstyrelsen til Procesbevillingsnævnet.

Lovforslaget omfatter både klager til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) og FN's menneskeretlige komitéer. Det fremhæves dog i bemærkningerne til forslaget, at lovændringen alene forventes at få betydning for klagesager ved FN-komitéerne.

2. SAMMENFATNING

Institut for Menneskerettigheder finder sammenfattende, at det kan være velbegrunderet at indføre nye krav til retshjælp til at føre internationale klagesager mod Danmark. Klager til menneskeretlige klageorganer, som ikke opfylder de formelle klagebetingelser kan

medvirke til at undergrave selve klagesystemet, da de overbebyrder klagesystemet. Derfor mener instituttet heller ikke, at sådanne sager skal modtage retshjælp. Instituttet er enig i, at FN-komiteerne følger en anden praksis for screening af sager end EMD gjorde, da ordningen blev indført. Derfor er der opstået et behov for at regulere retshjælpen i Danmark.

Instituttet finder dog samtidig, at retshjælpsordningens oprindelige formål skal fastholdes, nemlig at yde hjælp til borgere, som har en reel menneskeretlig klage. Retshjælpssystemet skal derfor yde støtte til sager, som de relevante klageorganer anser for egnede til realitetsbehandling. Retshjælpsordningen må ikke anvendes til at frasortere klager, som Danmark selv finder overflødige.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler:

- At det fremhæves i lovforslagets bemærkninger, at Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet bør lægge klageorganernes praksis til grund for sin vurdering.
- At det fremhæves tydeligt i lovbemærkningerne, at der skal ydes retshjælp, hvis et klageorgan reelt har taget stilling til de formelle klagebetingelser og konkluderet, at betingelserne er opfyldt.
- At retshjælp kun afvises, hvis det er åbenbart, at klager ikke opfylder de formelle klagebetingelser.
- At lovforslaget giver mulighed for retshjælp med tilbagevirkende kraft, hvis en sag, hvori anmodning om retshjælp er blevet afvist, senere bliver realitetsbehandlet af det klageorgan, som har modtaget klagen.
- At det fremhæves i lovbemærkningerne, at øvrige afvisningsgrunde end manglende opfyldelse af klagebetingelserne skal have klar støtte i det pågældende klageorgans praksis.

Nedenfor følger instituttets bemærkninger til kravet om rimelig grund for at få retshjælp (afsnit 3) samt indførelsen af klageadgang til Procesbevillingsnævnet (afsnit 4).

3. KRAV OM RIMELIG GRUND

3.1. LOVFORSLAGETS INDHOLD

I fremtiden vil der kun blive ydet retshjælp, hvis klager har en rimelig grund til at føre klagesagen. Dette kriterium findes i dag i retsplejelovens § 328 om fri proces ved danske domstole.

Kravet om rimelig grund indebærer for det første, at de formelle klagebetingelser for at få en klage behandlet af et internationalt organ, skal være opfyldt. Dette indebærer blandt andet:

- At klagen skal relatere sig til en rettighed, som er beskyttet af den pågældende konvention;
- At klager personligt skal være offer for den påståede krænkelse;
- At klager skal have udtømt nationale retsmidler;
- At klagen ikke må være åbenbart grundløs (Manifestly ill-founded); og
- At klagen ikke må være under behandling af et andet internationalt klageorgan.

Udover at opfylde de formelle klagebetingelser, betyder kravet om rimelig grund også, at "der skal være en rimelig udsigt til, at der foreligger en krænkelse af den omhandlede konvention". Selv om klagebetingelserne er opfyldt, og et klageorgan anmoder Danmark om retlige bemærkninger til en sag, vil der stadig kunne gives afslag på retshjælp, hvis:

- Klagen primært vedrører danske myndigheders bevisvurdering, som danske myndigheder har bedst mulighed for selv at vurdere;
- Klager misbruger klageretten for eksempel ved at angive åbenbart urigtige oplysninger; eller
- Sagsgenstanden ikke angår forhold, som vedrører Danmarks forpligtelser efter den pågældende konvention.

Bemærkningerne til lovforslaget angiver ikke en udtømmende liste over grunde til at give afslag på retshjælp. Samtidig ændres undtagelsesbestemmelsen i § 3, således at der ikke længere undtagelsesvist kan ydes retshjælp, hvis klageorganet ikke har anmodet regeringen om retlige bemærkninger til klagen.

3.2. INSTITUTTETS VURDERING

Formålet med at indføre retshjælp til internationale klageorganer i 1999 var, at yde en økonomisk hjælp til borgere, der ønskede at klage over Danmark til EMD eller FN's menneskeretlige komitéer. Der vil ofte gå forholdsvis lang tid fra en klage indsendes, og til klageorganet træffer en afgørelse. Det kan have visse omkostninger at udarbejde en klage, for eksempel advokatsalær, og derfor fandt regeringen i 1999, at det ikke burde være en betingelse for at få retshjælp, at en klage er antaget til realitetsbehandling eller endeligt afgjort. På den anden side fandt regeringen heller ikke, at det ville være hensigtsmæssigt, at det offentlige skal betale udgifterne til åbenbart grundløse klager.

Institut for menneskerettigheder finder, at de oprindelige hensigter med at indføre retshjælpen bør fastholdes:

- At retshjælp forudsætter, at en klage opfylder de formelle klagebetingelser for det organ, der klages til.
- At klager, som ifølge et klageorgans praksis er relevante at behandle, hjælpes til at føre sagen gennem retshjælp.

Instituttet finder det således uhensigtsmæssigt, at der indsendes klager, som ikke opfylder klagebetingelserne. Disse klager bør efter instituttets opfattelse ikke ydes retshjælp. Samtidig finder instituttet, at retshjælpsordningen på ingen måde må forvaltes således, at en klage med et reelt menneskeretligt indhold afholdes fra at få støtte til at føre sagen.

De nuværende betingelser for retshjælp bygger på en forudsætning om, at EMD og FN komitéerne ved modtagelsen af en klage reelt vurderer, om de formelle klagebetingelser er opfyldt. I praksis gør FN-komitéerne imidlertid ikke dette, og derfor anmodes Danmark om retlige bemærkninger til visse sager, som efterfølgende afvises af komitéen.

Efter Instituttet opfattelse bør formålet med lovforslaget være at sikre, at der foretages denne indledende screening af sagerne før retshjælp tildeles. I de tilfælde, hvor en FN-komité undlader at gøre dette, bør lovforslaget give Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet mulighed for at foretage denne screening på vegne af komitéerne. Omvendt bør lovforslaget ikke indføre kriterier eller praksis for afvisning af retshjælp, som er mere vidtgående end komitéernes kriterier eller praksis ved den endelige udtalelse.

Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet bør således lægge FN-komitéernes praksis til grund ved vurderingen af klagebetingelserne. De bør derimod i udgangspunktet ikke lægge øvrige danske myndigheders vurdering af klagebetingelserne til grund, da dette kan medføre, at retshjælp nægtes i videre omfang end, hvad komitéernes praksis tilsiger. For eksempel anlægger Justitsministeriet som repræsentant for den danske regering i de enkelte sager altid en striks fortolkning af klagebetingelserne. Justitsministeriet påstår derfor som altovervejende hovedregel, at klagesager skal afvises for ikke opfyldelse af klagebetingelserne. Såfremt Civilstyrelsen anlægger samme fortolkning, som Justitsministeriet, ville ingen af de sager, som FN-komitéer har afsluttet i 2015, skulle have retshjælp, selv om komitéerne i fem sager har fundet krænkelse af en FN-konvention (Q v. Danmark 2001/2010; A. H. v. Danmark 2370/2014; Warda Osman Jasin v. Danmark 2360/2014; Osayi Omo-Amenaghawon v. Danmark 2288/2013 og H. E. A. K. v. Danmark 2343/2014).

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at det fremhæves i lovforslagets bemærkninger, at Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet bør lægge klageorganernes praksis til grund for sin vurdering.

Lovforslaget omfatter alle internationale klageadgange, som Danmark har tiltrådt. Lovændringen forventes dog alene at få betydning for FN-komitéerne, men ikke EMD. Instituttet finder, at det bør fremgå af lovforslaget, at Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet skal afholde sig fra at foretage en selvstændig vurdering af klagen, hvis et internationalt klageorgan allerede har taget stilling til klagebetingelsernes overholdelse.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at det fremhæves tydeligt i bemærkningerne, at der skal ydes retshjælp, hvis et klageorgan reelt har taget stilling til de formelle klagebetingelser og konkluderet, at betingelserne er opfyldt.

I grænsetilfælde, hvor det er tvivlsomt, hvorvidt klagebetingelserne er opfyldt, finder instituttet, at der også bør tildeles retshjælp, så klager har mulighed for at få det internationale klageorgans vurdering af sagen. Retshjælp bør derfor ikke afskæres i situationer, hvor et klageorgans praksis er uklar. Instituttet finder derfor, at Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet kun bør afvise retshjælp, hvis det er åbenbart, at klagebetingelserne ikke er opfyldt.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at retshjælp kun afvises, hvis det er åbenbart, at klager ikke opfylder de formelle klagebetingelser.

Instituttet finder endvidere, at lovforslaget bør give adgang til retshjælp med tilbagevirkende kraft, hvis en klage bliver realitetsbehandlet af et internationalt klageorgan efter at Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet har givet afslag på retshjælp.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at lovforslaget giver mulighed for retshjælp med tilbagevirkende kraft, hvis en afvist anmodning om retshjælp senere bliver realitetsbehandlet af klageorganet, som har modtaget klagen.

3.3. RIMELIG UDSIGT TIL KRÆNKELSE

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at retshjælpsordningen kan risikere at understøtte, at FN-klagekomitéerne bruges som en vej til uden rimelig grund at undgå at efterkomme danske myndigheders endelige afgørelse i sagen. Det nævnes også, at et større antal sager vedrører vurderingen af en asylansøgers troværdighed, som FN-komitéer ikke har forudsætningerne for at vurdere, da de ikke foretager en bevisvurdering.

Det foreslås derfor i lovforslaget, at retshjælp skal afvises, medmindre der foreligger en rimelig udsigt til, at der foreligger en krænkelse. For eksempel kan en klage afvises, hvis klagen primært vedrører danske myndigheders bevisvurdering, som danske myndigheder har bedst mulighed for selv at vurdere.

Hvis retshjælp afvises af andre grunde end manglende opfyldelse af klagebetingelserne, finder instituttet, at afvisningen skal være i overensstemmelse med det pågældende klageorgans egen praksis. Hvis klageorganet ikke har praksis for at afvise den pågældende type sager, bør Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet heller ikke afvise at yde fri proces. Da Danmark har tilsluttet sig en række klageorganers kompetence til at behandle sager, mener instituttet, at Danmark i forbindelse med meddelelse af fri proces bør respektere disse organers ret til at bestemme, hvilke sager som det er relevant at vurdere. Retshjælp bør ikke anvendes til at understøtte visse sager og afholde andre fra behandling uden støtte i klageorganets praksis.

For eksempel noterer instituttet sig, at Danmark i sagen M.S. mod Danmark (sagsnr. 571/2013) ved FN's Torturkomité påstod sagen afvist, da klager angiveligt forsøgte at anvende komitéen som en ankeinstans, der skulle foretage en fornyet vurdering af de faktiske omstændigheder i sagen. Danmark vandt sagen, men Torturkomitéen var ikke enig med den danske regering om, at sagen skulle afvises. Komitéen fandt, at klager havde påvist omstændigheder, der gjorde det relevant at realitetsbehandle sagen.

Instituttet finder derfor, at Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet bør være tilbageholdende med at afvise retshjælp, hvis der ikke er klar støtte i det pågældende klageorgans praksis for at afvise en sådan sag. Kravet om at der skal foreligge en rimelig udsigt til, at der foreligger en krænkelse, bør være en vurdering af, om komitéen vil finde det relevant at behandle sagen. Det må efter instituttets opfattelse ikke udvikle sig til et krav om, at klager skal have klar udsigt til at vinde sagen. Det bør heller ikke anvendes til at nægte retshjælp til sager, som Danmark modsat klageorganet finder irrelevante.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at det fremhæves i lovbemærkningerne, at øvrige afvisningsgrunde end manglende opfyldelse af klagebetingelserne skal have klar støtte i det pågældende klageorgans praksis.

4. KLAGEADGANG TIL PROCESBEVILLINGSNÆVNET

Lovforslaget indfører en klageadgang for personer, der får afslag på en ansøgning om retshjælp til at føre en klagesag ved internationale menneskeretlige klageorganer. Hvis Civilstyrelsen giver afslag på retshjælp, vil dette afslag i fremtiden kunne påklages til Procesbevillingsnævnet som uafhængig instans.

Instituttet finder det positivt, at der indføres klageadgang til en uafhængig instans. Da der i 1999 blev indført adgang til retshjælp til at føre sager ved internationale klageorganer, påpegede instituttet, at det var uhensigtsmæssigt, at ansøgninger om retshjælp til at føre sager mod Danmark blev afgjort af en styrelse (dengang Civilretsdirektoratet), der hører under Justitsministeriet.

Der henvises til sagsnr.: 2015-750-0245.

Med venlig hilsen

Martin Ryding Rosenkilde

Justitsministeriet
Slotholmsgade 10
1216 København K

jm@jm.dk
klu@jm.dk

KRONPRINSESSEGAD
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 4. december 2015
SAGSNR.: 2015 - 4152
ID NR.: 377424

Høring - over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet)

Ved e-mail af 6. november 2015 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte lovforslag (sagsnr. 2015-750-0245).

Advokatrådet kan i den anledning oplyse følgende:

Lovforslaget indfører nye betingelser for at opnå retshjælp til at føre klagesager mod Danmark ved internationale menneskeretlige klageorganer (EMD og seks FN-komitéer). Hidtil har kriteriet været, at der ydes retshjælp, når klageorganet har antaget sagen og anmodet den danske regering om retlige bemærkninger. Der foreslås nu indført et supplerende kriterium om, at de danske myndigheder (Civilstyrelsen med klageadgang til Procesbevillingsnævnet) skal foretage en vurdering af, om "der skønnes at være rimelig grund til at føre klagesagen". En tilsvarende vurdering foretages allerede af de internationale klageorganer, jf. nærmere nedenfor.

Som baggrund for lovforslaget oplyses, at der i 2014 og 2015 er indgivet et meget stort antal klager, primært til FN's Menneskerettighedskomité (CCPR). Klagerne er hovedsagelig alle asylansøgere, som har fået endelig afslag på asylansøgning i Flygtningenævnet. Det anføres i bemærkningerne, at lovforslagets formål er at sikre, at retshjælpsordningen ikke misbruges til dækning af klageres udgifter til sager, der ikke er nogen rimelig grund til at føre.

Formålet er således at opnå en væsentlig begrænsning af sager, hvortil der ydes retshjælp og dermed en væsentlig begrænsning af antallet af klagesager.

1. Kravet om "rimelig grund"

1.1. Generelt

Kravet om "rimelig grund", som ikke er udtømmende defineret i lovforarbejderne, indebærer, at de formelle klagebetingelser skal være opfyldt, og at "der skal foreligge en rimelig udsigt til, at der foreligger en krænkelse af den omhandlede konvention".

Indførelsen af kravet om "rimelig grund" har den konsekvens, at afgørelsen om, hvorvidt der skal ydes retshjælp i en konkret sag, ikke længere træffes af det internationale klageorgan, men derimod af Civilstyrelsen/Procesbevillingsnævnet som skal vurdere, om kravet om "rimelig grund" er opfyldt.

1.2. De formelle klagebetingelser

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at der er eksempler på, at en FN-komité har anmodet om regeringens retlige bemærkninger i sager, hvor de formelle klagebetingelser ikke er opfyldt. Det må dog antages, at der er tale om enkeltstående eksempler, som klart har undtagelsens karakter.

Advokatrådet kan tilslutte sig, at der ikke ydes retshjælp i sager, hvor de formelle klagebetingelser ikke er opfyldt.

1.3. Den materielle klagebetingelse (rimelig udsigt til krænkelse)

Det anføres i bemærkningerne, at de nugældende regler om retshjælp forudsætter, at klageorganet foretager en forhåndsvurdering (screening) af klagesagen, forinden den danske regering anmodes om retlige bemærkninger. Det anføres også, at den screening, som foretages af EMD, vurderes som tilfredsstillende, hvorimod den screening, som foretages af FN-komitéerne, vurderes som utilstrækkelig/utilfredsstillende. Det fremgår, at den screening, som kritiseres, indebærer, at den danske regering alene anmodes om retlige bemærkninger i ca. halvdelen af sagerne.

Det ligger således fast, at der i FN-komitéerne reelt sker en forhåndsvurdering, ligesom det ligger fast, at en betydelig del af klagesagerne (ca. 50 %) afvises.

Dette tal skal sammenholdes med, at FN's Menneskeretskomite inden for de seneste måneder har statueret krænkelse i fem sager, og at Flygtningenævnet af egen drift løbende genoptager et betydeligt antal sager, som verserer ved FN's Menneskerettighedskomité. Ifølge Flygtningenævnets egne oplysninger (svar af 22. september 2015 til Folketingets Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalg) har Flygtningenævnet genoptaget i alt 20 sådanne sager, hvoraf de fleste er genoptaget, førend den danske regering har afgivet retlige bemærkninger i sagerne. I hovedparten af de 20 sager har Flygtningenævnet efterfølgende meddelt opholdstilladelse til

klager. Endelig bør der ved vurderingen af det statistiske materiale tages højde for, at en stor del af de indbragte klagesager, endnu ikke er afgjort.

De nævnte tal viser, at der i et relativt stort antal klagesager har været god grund til at klage.

Det fremhæves i den forbindelse, at Justitsministeriet - i sine retlige bemærkninger i de konkrete klagesager - konsekvent nedlægger principal påstand om, at sagerne afvises (som "inadmissible") med den begrundelse, at klagebetingelserne ikke er opfyldt. Hvis Civildirektoratet ved behandling af retshjælpsanmodninger anlægger samme fortolkning som Justitsministeriet, ville konsekvensen blive, at retshjælp stort set er udelukket. Der ville således ikke være ydet retshjælp i de ovenfor nævnte fem sager, hvor klager har fået medhold eller i de 20 sager, som Flygtningenævnet har genoptaget.

2. Advokatrådets bemærkninger

Advokatrådet skal på baggrund af ovenstående henlede opmærksomheden på, at der er tale om komplicerede sager, som nødvendiggør juridisk bistand. Særligt hvad angår asylansøgere, som udgør den største gruppe af klagere, er der tale om personer, der som hovedregel er uden midler og derfor uden mulighed for at betale for juridisk bistand. Hertil kommer sagernes alvorlige karakter, idet sagerne vedrører risikoen for udsendelse til forfølgelse, tortur mv.

Advokatrådet har noteret, at lovforslaget lægger op til en ordning, hvor det bliver muligt at indbringe Civilstyrelsens afslag på retshjælp for Procesbevillingsnævnet, hvilket efter Advokatrådets opfattelse alt andet lige må forventes at øge retssikkerheden.

Dog ligger det samtidig fast, at der allerede i dag foretages en screening og dermed en vurdering af, hvorvidt der er rimelig grund til at føre klagesagen. Denne vurdering foretages af de respektive klageorganer selv. Disse klageorganer har den nødvendige specialviden om de konventioner, som de har ansvaret for, samt indgående kendskab til egen praksis.

Henset til, at Danmark har tilsluttet sig disse klageorganers kompetence til at behandle sager, finder Advokatrådet, at Danmark bør respektere organernes ret til - i henhold til deres egen praksis - at bestemme hvilke sager, der skønnes at være rimelig grund til at føre.

I et relativt stort antal sager har det vist sig, at klagerne har været berettigede. Der henvises til de fem sager, hvor FN's Menneskerettighedskomiteé er nået frem til, at en krænkelse har fundet sted, samt til de 20 sager, som Flygtningenævnet har genoptaget af egen drift.

På dette grundlag finder Advokatrådet, at den foreslåede lovændring, som lægger op til en markant mere restriktiv anvendelse af adgangen til retshjælp, er unødvendig og retssikkerhedsmæssigt meget betænkelig.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Den 4. december 2015
JL/NEH

Sendt til jm@jm.dk.

Høring vedrørende lovforslag om ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven

Foreningen af udlændingeretsadvokater (FAU) har modtaget høringskrivelse om forslag til Lov om ændringen af lov om retshjælp for internationale klagesager.

Lovforslaget ses at fokusere på at begrænse udlændinges adgang til at gøre brug af den mulighed der i dag foreligger for retshjælp til at føre internationale klagesager – navnlig i spørgsmål om Flygtningenævnets endelige afslag til asylansøgere. Asylansøgerne er dog en af de mest sårbare grupper i det danske samfund, og samtidig den gruppe der har den ringeste retssikkerhed. De kan som de eneste ikke få efterprøvet en afgørelse ved domstolene – sådan som det ellers er tilfældet for alle andre afgørelse fra nævn og råd i medfør af Grundlovens § 63.

Det bemærkes i den forbindelse, at det er en generel forudsætning, at dansk ret skal være udtømt inden man kan føre sager ved de internationale klageorganer. Det kan derfor være svært og det kan tage adskillige år at føre "normale" menneskerettighedssager.

For så vidt angår Flygtningenævnets afslag, gælder der som nævnt en regel i henhold til hvilken disse afgørelser ikke kan indbringes for de danske domstole. Derfor har vi det specielle forhold, at alle disse nævns afgørelser umiddelbart kan påklages til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og FN's klagekomiteer.

På grund af denne "endelighedsbestemmelse" har vi den enestående og for så vidt uforståelige situation, hvor asylansøger ikke har adgang til at klage til de danske domstole. Derfor er der indgivet et antal internationale klagesager. Senest er der kommet 5 afgørelser (Opinions) fra FN's Menneskerettighedskomite i september/oktober 2015 i hvilke Flygtningenævnet er fundet at have overtrådt Konventionen om Civile og Politiske Rettigheder (CCPR artikel 7).

FAU mener derfor; at vi står i en aktuel situation, hvor det aldrig har været tydeligere at gældende ret i Danmark (Ingen klageadgang nationalt), betyder at vores klienter har behov for international retsbeskyttelse, og i forlængelse heraf også har behov for at kunne opnå retshjælp til førelse af menneskerettighedsager (i forhold til den internationale klageadgang).

FAU mener endvidere; at begrænsningen i adgangen til at få retshjælp må anses for diskriminerende, da begrænsningerne primært rammer udlændinge frem for danskere, der måtte have behov for at føre internationale klagesager.

Den centrale nye bestemmelse indføres i lovens § 2, stk. 1, hvorefter der alene ydes retshjælp hvis:
" .. *der skønnes at være rimelig grund til at føre klagesag*"

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

FAU bemærker indledningsvis, at der allerede nu gælder regler for, at udgifter kun dækkes hvis Civilstyrelsen finder at de er rimelige i forhold til sagens førelse ved det internationale klageorgan.

Samtidig er der intet anført i lovforslaget, der godtgør at der aktuelt bruges for mange penge på international retshjælp.

Ligeledes er der intet oplyst (se sammenfatningsskema under pkt. 10), om de forventede økonomiske besparelser ved at gennemføre lovforslaget. Det drejer sig med andre ord ikke om penge, men alene om en forventet forværring af retssikkerheden for en særlig sårbar gruppe – asylansøgere.

Denne betragtning anlægger FAU på baggrund af bemærkninger allerede i indledningen (side 4 midt) vedrørende afviste asylansøgere:

”.. retshjælpsordningen i sin nuværende udformning og i kombination med komiteernes praksis tilskynder afviste asylansøgere til at anvende komiteerne som en almindelig ankeinstans i forhold til danske myndigheders afgørelse i sagen.”

Det er helt entydigt at formålet med lovforslaget er at ramme asylansøgers mulighed for at få hjælp at føre sager videre til de internationale klageorganer, når Flygtningenævnet har begået fejl. Fejl der ikke kan rettes nationalt, fordi den såkaldte endelighedsbestemmelse i udlændingeloven forhindrer, at nævnets afgørelse indbringes for domstolene.

Det fremgår f.eks af Flygtningenævnets hjemmeside, at FN alene i september fremkom med 4 afgjorte sager, hvor man underkender nævnets beslutninger om at tvangsudsende asylansøgerne. I oktober er der yderligere afgjort en sag, så på bare 2 måneder er antallet 5.

Dertil kommer at man på FN's hjemmeside yderligere kan læse at en 6. sag er blevet ”discontinued ved FN's beslutning af d. 16. september 2015. Det fremgår her at:

”.. the author and the State party have reached an agreement <.> and the author is no longer at risk of deportation.” Se www.ohchr.org

Det betyder, at fordi Flygtningenævnet har genoptaget og givet ansøgeren asyl, efter hans klage er kommet under behandling hos FN, er det nu besluttet at standse sagen ved FN. Dermed spares ressourcer og der udbetales alene retshjælp for den begrænsede del af den internationale klagesag (indgivelsen af klagen). Det er således glædeligt, at for et minimum af ressourcer er det lykkedes at undgå en fejlagtig tilbagesendelse af asylansøgeren til alvorlige overgreb eller død i hjemlandet.

FAU har endvidere kendskab til en lang række andre sager, hvor der på tilsvarende måde er indgivet klager til FN's klagekomiteer, hvorefter Flygtningenævnet har genoptaget de pågældende asylsager og tildelt asylansøgerne opholdstilladelser. Med det resultat at disse sager også er blevet ”discontinued” og på den måde ikke kommer til at fremtræde som egentlige afgørelser, der påpeger dansk konventionsbrud.

Mens den danske udlændingelov synes at være baseret på den antagelse, at Flygtningenævnet aldrig kan begå fejl (med indførelsen af endelighedsbestemmelsen og derfor er der ikke brug for at kunne

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

klage over (afgørelserne), viser rækken af sager ved de internationale klageorganer, at der i høj grad er behov for denne yderligere kontrolmekanisme.

Beskyttelsesbehovet har nok tydeligt været eksemplificeret, da Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol valgte at stoppe al tilbagesendelse af asylansøgere til Grækenland fra de øvrige Europæiske lande – herunder også Danmark. Tilsvarende har afgørelser fra Domstolen haft betydning for sager om udsendelse af asylansøgere til Somalia m.v. Ikke desto mindre synes lovforslaget at undtage sager, der sendes til Menneskerettighedsdomstolen. Dette skyldes at Domstolen skulle være bedre til at afvise at modtage og behandle klagesager – i modsætning til FN's klageorganer, der angiveligt tager for mange sager under behandling. Allerede her kan det dog afsløres, at hvis man optæller det samlede antal asylansøgere, som EMD har forhindret DK i at udsende, overgår det langt antallet af asylansøgere som FN har bedt de danske myndigheder om at beskytte – herunder ved at anmode om at tvangsudsendelser stilles i bero under sagens behandling.

Af bemærkningerne fremgår det, at de danske myndigheder allerede i 1999 har indskrevet den forudsætning, at såfremt der sker en ændring i forholdet mellem afviste og ikke afviste sager ved klageorganerne, kunne det blive nødvendigt at revidere loven.

Ser man på bemærkningerne til loven fra 1999 så fremgår det dog at:

"Justitsministeriet foreslår derfor, at der skal ydes retshjælp, når klageorganet anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen, herunder om klagen overhovedet kan realitetsbehandles. Hvis et internationalt klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger i anledning af en klage, vil dette i almindelighed være udtryk for, at klager har rimelig grund til at føre klagesagen. Herved sikres, at de klagesager, der giver anledning til mere væsentlige spørgsmål, får mulighed for at opnå økonomisk bistand.

Såfremt de internationale klageorganers praksis måtte udvikle sig således, at anmodning om bemærkninger sker automatisk og uden nærmere overvejelser af klagebetingelserne eller klagens genstand, vil dette naturligvis ændre forudsætningerne for det valgte kriterium, og der vil derfor være behov for at tage det op til fornyet overvejelse med henblik på en eventuel lovrevision."

(Vores understregning)

FAU mener at man på ingen måde kan sammenligne den situation, der er omtalt i forarbejderne til 1999 lovforslaget, med den situation vi har aktuelt. Det fremgår således af det nye lovforslag side 11 (øverste afsnit), at Justitsministeriet har fået oplyst fra FN at det kun er ca. halvdelen af de klager, der modtages i FN, som efterfølgende videresendes til de danske myndigheder med anmodning om retlige bemærkninger.

Dette er meget langt fra den situation (nemlig at alle klager skulle blive fremsendt til de danske myndigheder "automatisk") i de oprindelige forarbejder til 1999 loven .

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

Det er derfor klart, at Justitsministeriets overvejelser i 1999 måtte vedrøre spørgsmålet om, hvorvidt den internationale retshjælpsordning i fald alle klager blev videresendt automatisk til de danske myndigheder, ville blive for økonomisk belastende. Men som det allerede er nævnt overfor, er der intet i det fremlagte lovforslag, der indikerer, at økonomi overhovedet er et spørgsmål. Det betyder, at man i indeværende situation "misbruger" bemærkningerne fra det gamle lovforslag (der tog sigte på stoppe at udgifterne at "løber løbsk) til at man nu åbent erklærer, at asylansøgere skal have begrænset deres retssikkerhed i forbindelse med muligheden for at få international retshjælp, navnlig i forbindelse med førelse af sager, hvor afgørelserne er truffet af Flygtningenævnet i Danmark.

Dette er efter FAU's opfattelse klart uacceptabelt og bør ikke fremmes i Folketinget.

Lovændringen i ovennævnte høring drejer sig "kun" om, at der skal være rimelig grund til at føre klagesagen ved internationale menneskerettighedsorganer for at få fri proces.

Justitsministeriet definerer i bemærkningerne til lovforslagets § 1 (se lovforslaget side 22, 1. afsnit), at alle klagebetingelser for indgivelse af klage til det pågældende internationale klageorgan skal være opfyldt og der vil derfor blive meddelt afslag på retshjælp, hvis et eller flere af klageorganets betingelser ikke er opfyldt. Der nævnes som eksempel at klager ikke har udtømt nationale retsmidler. Dette kan dog i en række tilfælde være et ganske kompliceret spørgsmål, og det er derfor ikke på forhånd muligt at sige at der ikke er "rimelig grund" til at føre sagen i denne situation.

Dette synes derfor ganske urimeligt. Hvis blot et af klageorganets betingelser ikke er opfyldt, og klageorganet tager sagen, da bør der efter foreningens mening helt klart ydes retshjælp.

Dernæst nævner Ministeriet på side 22, at "rimelig grund" også skal indbefatte, at der skal være rimelig udsigt til, at der foreligger en krænkelse af den omhandlede konvention.

I det tilfælde, hvor der f.eks. er givet *interim measures* – opsættende virkning – da bør der klart gives retshjælp. Og i dette tilfælde har klageorganet vurderet, at der i hvert fald er tilstrækkeligt til, at de vil undersøge sagen yderligere, og at de derfor f.eks. i asylsager henstiller til staten, at udsendelsen af de pågældende klagere udsættes.

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

Justitsministeriet omtaler på side 23 betydningen af anmodning om ”retlige bemærkninger”.

Det er vanskeligt at forstå, Ministeriets opfattelse af betydningen af ”retlige bemærkninger”.

Det er ikke forståeligt, hvad der menes i lovmotiverne når det som udgangspunktet efter de foreslåede regler vil være, at når et klageorgan anmoder regeringen om retlige bemærkninger i et tilfælde, hvor klagebetingelserne må anses for opfyldt, vil det være udtryk for, at klager har rimelig grund til at føre klagesagen.

Men når det så samtidig er nævnt, at selv om der bliver bedt om retlige bemærkninger, vil der ifølge Ministeriet ”i almindelighed” ikke være rimelig grund til at føre sagen. Dette virker ganske uforståeligt.

Justitsministeriet nævner, at troværdighedsvurderingen foretaget af de danske udlændingemyndigheder angiveligt er bedre egnet til at foretage end FN-komitéerne.

Som det fremgår ovenfor, har foreningens medlemmer en lang række sager, der i meget stort omfang netop drejer sig om troværdighed.

Meget ofte er det således, at Flygtningenævnets medlemmer har været delte i sager vedrørende troværdighed, og at der er kommet en afgørelse, hvor et flertal har fundet, at klagerens forklaringer ikke kunne lægges til grund. Det er vanskeligt at forstå, hvorfor FN-komitéerne herefter skulle være mindre egnet til at foretage denne vurdering, end Flygtningenævnet.

Ofte vil den advokat, der har haft en sag i Flygtningenævnet, finde, at hvis Flygtningenævnet har givet afslag på torturundersøgelse, selv om ansøgeren har fremvist sine mærker efter tortur, finde at en sådan vurdering bør forelægges Torturkomitéen. Det er jo netop det, den også er der for.

Og dette er nu så eksplicit nævnt på lovforslaget side 23, at indbringelse af klage til FN's Torturkomite over manglende foretagelse af torturundersøgelser heller ikke kan føre til retshjælp. Dette er ganske urimeligt, idet det netop er i disse sager, det kan være en stor nødvendighed for klageren at kunne få sin klage forelagt det internationale organ.

Og det synes klart, at en klager har rimelig grund til at føre sagen, med sikkerhed i de tilfælde, hvor Torturkomitéen admitterer klagen.

FAU er dog helt enig med Ministeriet i, at urigtige oplysninger naturligvis må skade klageren (se side 23, nederste afsnit).

Det er endvidere nævnt på 24, at hvis en kvinde der f.eks. anfører socioøkonomiske forhold i en klage, ikke bør have adgang til fri proces for sin klage, men i sådanne tilfælde vil klagen jo slet ikke blive admitteret, og derfor er problemet løst ved dette.

En kvinde, der klager til Kvindekomitéen og får sin sag admitteret, bør derimod have fri proces.

Det sidste eksempel nævnt på side 24 i lovbemærkninger vedrørende forældremyndighed synes at være et noget forfejlet argument i forbindelse med klager til Kvindekomitéen. Der vil man ofte kunne klage over de lande, der har regler, der gør at kvinder f.eks. ikke får forældremyndigheden

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

over drenge, der er fyldt 7 år, uafhængigt af hvem af forældrene, der måtte være bedst egnet til at varetage barnets opvækst.

Endelig nævner Justitsministeriet, at opregningen over "urimelig" sagstyper ikke er udtømmende.

Det er en ganske ubehagelig retsstilling, hvis ikke vi som advokater med høj grad af sikkerhed kan vejlede vores klienter om muligheden for at få fri proces, ved internationale klageorganer. Som det er nu kan ved oplyse at "Du får fri proces, såfremt din sag bliver admitteret af klageorganet."

Sluttelig kan det nævnes, at det er lidt uforståeligt, at det i lovmotiverne til § 3 fremgår, at "Ved afgørelsen af, om en ansøgning indgivet til Civilstyrelsen inden lovens ikrafttræden, vil tidspunktet for Civilstyrelsens modtagelse af klagen være afgørende."

Det synes ikke at fremgå nogen steder, at klagen skal sendes til Civilstyrelsen, men kun at anmodningen om fri proces skal sendes til Civilstyrelsen.

Med venlig hilsen

Jytte Lindgård

Niels-Erik Hansen

Justitsministeriet
Statsrets- og Menneskeretskontoret

DANSK FLYGTNINGEHJÆLP
Borgergade 10, 3.sal
DK-1300 København K
Tlf: 3373 5000
www.flygtning.dk

27.11.2015

Høringssvar i forbindelse med høring over udkast til lovforslag om ændring af retsplejeloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet)

Justitsministeriet har sendt ovenstående lovforslag i høring den 6. november 2015. Fristen for høringssvar er sat til den 4. december 2015.

Dansk Flygtningehjælp sætter pris på muligheden for at fremkomme med bemærkninger.

I lovforslaget foreslås det, at der udover de gældende kriterier for bevilling af retshjælp i forbindelse med klager til internationale klageorganer, fastsættes et kriterium om, at klager har rimelig grund til at føre klagesagen. Med de foreslåede ændringer bemyndiges Civilstyrelsen, som 1. instans, til at vurdere om kriteriet er opfyldt. Der foreslås herudover indført klageadgang til Procesbevillingsnævnet i forbindelse med eventuelle afslag.

Dansk Flygtningehjælp bemærker indledningsvist, at den foreslåede ordning berører en gruppe, som ofte ikke selv har midlerne eller de personlige ressourcer til at føre en sådan klagesag.

Dansk Flygtningehjælp finder det afgørende for ordningen, at vurderingen af, hvorvidt der er rimelig grund til at føre en klagesag ikke bliver for restriktiv, og at der i vurderingen tages højde for sagernes meget alvorlige karakter. I den forbindelse finder Dansk Flygtningehjælp, at bemærkningerne til lovforslaget generelt bør være mere udførlige, herunder med nærmere beskrivelse af, hvordan vurderingen af de enkelte kriterier skal foretages.

Der henvises her til, at sagerne omhandler risiko for udsendelse til forfølgelse, tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår en række elementer, som skal være opfyldt for tildeling af retshjælp, ligesom der er beskrevet flere tilfældegrupper, hvor der i almindelighed ikke, som forslaget er fremsat, vil være rimelig grund til at føre sagen. Herudover fremgår også, at der i vurderingen af, hvorvidt der er rimelig grund til at føre en klagesag, indgår, *"at der skal foreligge en rimelig udsigt til, at der foreligger en krænkelse af den omhandlede konvention."*

En tilfældegruppe, hvor der, ifølge lovforslaget, i almindelighed ikke vil være rimelig grund til at føre sagen, og derved ikke vil være adgang til retshjælp, er sager som alene eller hovedsageligt vedrører spørgsmålet om danske myndigheders bevisvurdering. I lovforslaget beskrives herunder de nationale myndigheders troværdighedsvurderinger i asylsager. Dansk Flygtningehjælp bemærker, at den foreslåede ændring aktuelt vil udelukke en stor del af sagerne ved Flygtningenævnet fra retshjælp, da et stort antal sager netop bliver afgjort med henvisning til troværdighed. Dansk Flygtningehjælp skal i den forbindelse understrege, at der erfaringsmæssigt kan være sager, hvor der er fejl i myndighedernes bevisvurdering af de konkrete forhold i sagen, herunder også i forhold til risikovurdering. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har tidligere fundet anledning til at vurdere netop fejl i myndigheders bevisvurdering. I M.A. v. Schweiz (52589/13) har Domstolen således statueret krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention grundet fejl i de schweiziske myndigheders bevisvurdering.

Dansk Flygtningehjælp mener således, at der bør tages konkret stilling hertil i de enkelte sager, og at man ikke på forhånd bør udelukke disse sager fra retshjælp.

Herudover følger det af lovforslaget, at der, som ovenfor beskrevet, skal foreligge en rimelig udsigt til, at der foreligger en krænkelse af den omhandlede konvention. Dansk Flygtningehjælp bemærker i den forbindelse, at det bør fremgå nærmere af lovforslaget, hvilke kriterier, der skal indgå i vurderingen heraf.

Endeligt bemærker Dansk Flygtningehjælp, at der i forbindelse med gennemgang af praksis i lovforslaget ikke bør henvises til en igangværende sag.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Andreas'.

Andreas Kamm
Generalsekretær
Dansk Flygtningehjælp
Email: andreas.kamm@drc.dk
Telefon direkte: 3373-5130

SOS mod Racisme
Nørre Allé 7
2200 København N
sos@sosmodracisme.dk
www.sosmodracisme.dk

4. december 2015

Til Justitsministeriet,
jm@jm.dk, cc. klu@jm.dk

Høringssvar fra SOS mod Racisme på:
Udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven Ref. nr. 2015-750-0245

SOS mod Racisme takker for at have fået lovudkastet til høring.

Vi er grundlæggende uenige i forslaget om at fratage de fleste personer mulighed for retshjælp på dette område og opfordrer regeringen til at trække forslaget tilbage.

De internationale komiteer for konventionerne inden for FN systemet skal jo først og fremmest overvåge udviklingen på området og kontrollere, at de lande, som har ratificeret en konvention, også lader deres borgere få opfyldt de menneskerettigheder, der er beskrevet i konventionen. SOS mod Racisme mener, at Danmark har en forpligtelse til at hjælpe klagerne til at få en sag prøvet ved en sådan komité, ikke at forsøge at hindre mennesker i at klage.

Dette kan også tage noget af presset ved fx Den europæiske Menneskerettighedsdomstol, der så vil kunne blive skånet for nogle sager, som typisk dér vil være meget længere tid om at blive afgjort, og hvor Danmark typisk skal yde en stor (og dyr) retslig indsats, evt. ved kammeradvokaten. Den bedste løsning ville naturligvis være, at de vigtigste menneskerettighedskonventioner blev implementeret i dansk lov, og således havde en reel lov-status dér. Dette er desværre ikke sket.

Man kan næsten ikke undgå at få den tanke, at i stedet for at ændre praksis, så Danmark overholder de konventioner, vi har tilsluttet os, så vil regeringen med dette lovforslag forsøge at reducere antallet af sager, der går Danmark imod og derved undgå kritik af manglende overholdelse af konventionerne fra internationalt hold.

Inden for kort tid har FN-komiteer for nylig kritiseret fem afgørelser i Flygtningenævnet, efter at der var klaget til komiteerne fra fem asylansøgere. Flygtningenævnet havde desværre den holdning i to af sagerne at sige, at de ikke behøvede at følge kritikken fra den pågældende komité og valgte ikke at genåbne de to sager.

For SOS mod Racisme

Anne Nielsen,
Næstformand

RETSPOLITISK FORENING
www.retspolitik.dk

HØRINGSSVAR

Høring over udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet)

Justitsministeriet har 6. november 2015 udsendt lovforslaget i høring med svarfrist senest 4. december 2015 til jm@jm.dk med kopi til klu@jm.dk

JM-sagsnummer 2015-750-0245

Lovforslaget skærper betingelserne for, at staten yder retshjælp til at indgive og føre klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner. Derudover indføres en klageadgang til Procesbevillingsnævnet for afslag på ansøgninger om retshjælp.

Efter gældende ret er det alene en betingelse for at modtage den omtalte retshjælp, at det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen. Denne betingelse suppleres i lovforslaget af en yderligere betingelse om, at der skønnes at være rimelig grund til at føre klagesagen.

Af lovforslagets specielle bemærkninger fremgår, at vurderingen af, om en klagesag er rimeligt begrundet, skal tage udgangspunkt i, om der er rimelig udsigt til, at der foreligger en krænkelse. Dette vil efter regeringens opfattelse i almindelighed være tilfældet, hvis klageorganet anmoder regeringen om retlige bemærkninger.

En klage vil dog efter lovforslaget i almindelighed ikke være rimeligt begrundet, hvis 1) den omhandler danske myndigheders bevisvurdering, herunder særligt afviste asylansørgeres forklaringer, 2) den er baseret på åbenbart urigtige oplysninger om sagen, retstilstanden i Danmark eller forholdene i øvrigt, eller 3) hvis sagsgenstanden reelt ikke angår et forhold, som vedrører Danmarks forpligtelser efter den pågældende konvention.

Retspolitisk Forening forholder sig stærkt kritisk til, at sager om klager over danske myndigheders bevisvurdering efter ændringsforslaget i almindelighed ikke skal anses for at være rimeligt begrundede. Det bemærkes i den forbindelse, at formodningen mod klagens berettigelse også gælder, selvom det gøres gældende over for klageorganet, at der burde være foretaget en torturundersøgelse af klageren eller en ægthedsvurdering af dokumenter.

Den foreslåede regel skal ses i sammenhæng med, at Udlændingelovens § 56, stk. 8, efter fast praksis, jf. Højesterets afgørelser i U 2008 506 H, U 2008 511/I H og U 2008 517/I H, skal for-

Sekretariat c/o Advokat Bjørn Elmquist, Nikolaj Plads 26, 3.sal, 1067 Kbh. K
Tlf.: 33 32 14 33, E-mail: bjorn.elmquist@advokatelmquist.dk
Sekretær: E-mail sekretaer.retspolitik@gmail.com

tolkes således, at Flygtningenævnets afgørelser kun kan prøves af domstolene ved retlige spørgsmål.

Lovforslaget betyder således, at de faktiske omstændigheder i sådanne sager kun vurderes af Udlændingestyrelsen og Flygtningenævnet, medmindre en afvist asylansøger selv kan lægge ud for de retlige omkostninger for klagesagen ved det internationale menneskeretlige organ. Dette må anses for at være utænkeligt for manges vedkommende.

Dermed indebærer lovforslaget en væsentlig forringelse af retssikkerheden for mennesker, der er på flugt fra krig. Dette kan Retspolitisk Forening ikke tilslutte sig, hvorfor foreningen skal foreslå, at formodningen mod, at klager vedrørende danske myndigheders bevisbedømmelse er rimeligt begrundede, ikke medtages i lovforslaget.

Angående formodningen mod, at klager som nævnt i 2) og 3) er rimeligt begrundede, skal foreningen foreslå, at lovforslaget klart og utvetydigt beskriver krav til Civilstyrelsens bevisbyrde forud for afslag på ydelse af retshjælp.

Baggrunden for ændringen er nogle efter regeringens opfattelse bristede forudsætninger om, at klageorganerne i almindelighed forud for anmodning om regeringens retlige bemærkninger har vurderet, om klagesagen er rimeligt begrundet.

Retspolitisk Forening skal i denne forbindelse kritisere, at den yderligere betingelse omfatter alle internationale individuelle klageadgange, som Danmark har tiltrådt, idet det af lovforslagets side 4 fremgår, at regeringen kun finder FN-komitéernes praksis om forhåndsvurdering af klagesager problematisk. Foreningen skal derfor foreslå, at lovforslaget ændres til ikke at omfatte klagesager ved EMD, idet der ikke er behov for to vurderinger af, om klagesagen er rimeligt begrundet.

Derudover kan der efter retshjælpslovens § 3, som det er nu, når særlige grunde taler derfor, ydes retshjælp, selv om betingelserne i § 2, stk. 1, ikke er opfyldt. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Lovforslaget afskaffer denne mulighed.

Retspolitisk Forening forslår en fuldstændig bibeholdelse af denne bestemmelse, idet en afskaffelse ikke kan begrundes i en ændret praksis ved FN-komitéerne. Det bemærkes i den forbindelse, at bestemmelsen tilgodeser hensynet til at fremme sager, som til trods for manglende anmodning fra det internationale organ eller en mindre udsigt til, at der foreligger en krænkelse, synes at burde fremmes af andre væsentlige og saglige hensyn nævnt i bestemmelsen.

Retspolitisk Forening har ikke yderligere bemærkninger til lovforslaget og vil følge det videre forløb.

København, den 1. december 2015

Bjørn Elmquist
Formand

Victor Emil Clausen
Medlem af bestyrelsen

Justitsministeriet
Statsrets- og Menneskeretskontoret
1216 København K.

Per e-mail til jm@jm.dk og klu@jm.dk

København, den 25. november 2015

Høringssvar

Udkast til lovforslag om ændring af retshjælpsloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet):

Den Danske Helsinki-Komite for Menneskerettigheder kan tilslutte sig forslaget, da det vil sikre lighed i mulighederne for økonomisk støtte til at føre klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner, under den forudsætning, at forslaget i dets implementering ikke udgør en reel begrænsning i adgangen for danskere til at påklage brud på FN-konventioner.

Med venlig hilsen
Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder

Karsten Fledelius

Formand, universitetslektor